

शैक्षणिक संदर्भ अंक १२१ डिसेंबर २०१९ – जानेवारी २०२०

मुलांच्या गोष्टी

संकलन: कृतिका बुरघाटे

मुलांच्या गोष्टी

संकलन: कृतिका बुरघाटे

शैक्षणिक संदर्भ अंक ११९ मध्ये (<https://www.sandarbhociety.org/issue-119/>) कृतिका बुरघाटे यांनी मुलांच्या लेखणातून या लेखात जिल्हा परिषदेच्या शाळांमधील मुलांमध्ये लेखन अभिव्यक्ती विकसित करण्याच्या त्यांच्या प्रयत्नांबद्दल लिहिले आहे. या उपक्रमातून मुले लिहिती झाली. कृतिकाने त्यांच्या लेखनाचे संकलन करून अर्णव या नावाने पुस्तिका प्रकाशित केल्या आहेत. त्यामधीलच या काही निवडक कथा.

१. दारूबंदी

लेखक: पायल लोहे (इयत्ता ६ वी)

चंद्रपुरात दारूबंदी होणार म्हणून सगळ्याले खबर झाली. अन आमच्या गावात घरोघरी दारू आली. दारू बंद होवाच्या आधी मन भरून पिऊन घ्यावं म्हणून लगीत लोकायन बाटल्या आणून ठेवल्या नंतर प्याले भेटावं म्हणून. घराच्या आडावर, पलंगाखाली, शिबल्यात बाटलाच होत्या, घरात निसता वास घुमत होता.

आमच्या बाबाले दारूचा तसा शौक नाही, पण पुन्हा प्याले भेटणार नाही म्हणून त्या दिवशी ते लय पिऊन आले, घरी आले तसेच दारामंदी पडले. आम्हाले का माहीत का हे दारू पिल्याने पडले, आई तर लडतच बाहेर आली, चार लोक

मिळून बाबाले उचलून बाजेवर ठेवले, तवा ध्यानात आलं हे दारूचं काम आहे म्हणून.

थोडा येळ झाला नाही झाला बाबा उलट्या करायले लागले, छि बाप्पा , किती घाण वास घरात , मले बी उलटी आल्यावाणी वाटे. सांगताना बी कसंचं होतंय. आईचं मले नवल वाटे, ते समदी घाण पुन्हा पुन्हा साफ करे, बाबाच तोंड धुवून दे, तिले कशी किळस नाही ये अन तिचा जीव कसा उलटीवणी नाही लगे समजेना. आई मले जवा मने "जा गिलासभार पाणी आन" मले नेऊशा नाही लगे. पण का करते, बाबा मले लय लाड करते, आई मारते पण बाबा कवा बी नाय मारत. मले बाबाची कीव बी ये अन राग बी ये.

रातभर बाबा उलट्या करत होते, आई रातभर जागली, दारू विषारी तर नाय न म्हणून चार घरी विचारून आली, डाक्टर ले बी बलावली. रातभर आई उपाशीच राहिली. आमाले बी त्या वासान जेऊशा नाही लागलं. आमी समदे जण उपाशीच रायलो.

बाबाकड पाहून कसकाच वाटे, मले तर रडू आलं, जवा काही लोक जहरिली दारू तर नाय पेली यानं म्हणून बोलत होते. मजा लहान भाऊ मले विचारला, "दादा, बाबा मरल का रे?" मी म्हणालो, "चूप आई आयकल तर ?" आजी बी होती ओसरीवर ते मनली, "नाय मरायचा तुआ बाप, त्याले पचत नाय दारू, त्याले माहीत होतं, तरी ढोसली त्यानं. एकडाव

इलेक्शन मंदी पेली होती अशीच, तवा बी असाच रातभर उलटया करे, जिवाले घोर, तुमी लडू नका, काय नाय होत, जावा अन जेवून घ्या." पण आजीले बी काय बरं लागेना, ते बी उलटी झाली की धावू धावू जाये अन बाबाच्या पाठीवरून हात फिरवे. आमी बी नाय झोपलो.

सकाळी बाबाची दारू उतरली तर बाबा कसतारीच दिसत होता, घाणेरडा वास अन लाल लाल डोळे. आजीनं च्या दिला, घर आईनं धुवून काढलं, घरात उद पेटवली, रातच्याला केलेला सैपाक गरम करून आमले दिला, बाबाले गरम पोळी अन अंड्याची भुजी दैली. बाबा उलटयान कमजोर झाला म्हणे. आम्ही बाबसंग त्या दिसी बोलची हिम्मत नाय केली.

तवापासून बाबान दारुले हात नाय लावला हाये.

\$\$\$\$

२. कणकेचे गुलाबजामून

लेखक: रेवती जुनघरी (इयत्ता ६ वी)

माझी आई माझ्या भावाचे खूप लाड पुरविते. त्याला पाहिजे ते करून देते. त्यामुळे तो जास्तच लडावला आहे. मी आणि माझी बहिण त्याचे लाड पुरविताना बघतो, त्याच्यासोबत आपल्याही इच्छा पूर्ण करून घेतो. आम्हाला काही खाण्याची इच्छा झाली तर आम्ही त्याचे कान भरतो. मग तो आई बाबांच्या मागे लागतो, त्याला काही मिळाले तर आम्हालाही आमचा वाटा मिळतो.

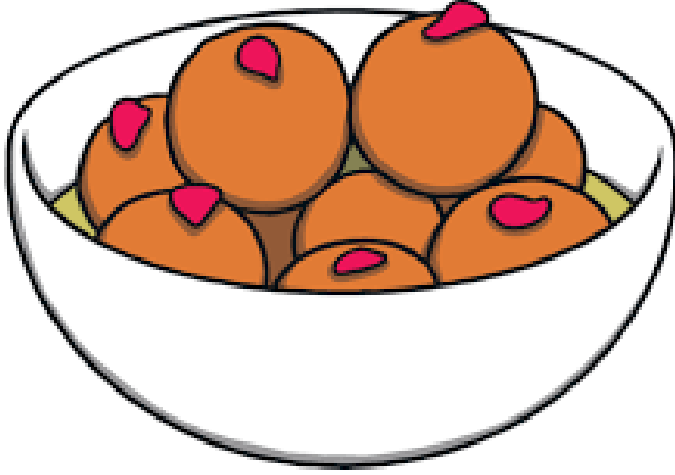
एकदा पोळयाचा सण होता. त्याला गुलाबजामुन खाण्याची इच्छा झाली, आमची पण इच्छा झाली.

आई खूप थकून आली होती. आई खूप समजावून सांगत होती, पण पट्टा काही ऐकत नव्हता, ओरडत होता, रडत होता. बाबा म्हणे काय हे सणासुदीला रडणं.

मग आईने एक युक्ती केली.

आई पोळया करत होती. तिने वाटीभर साखरेचा पाक केला. वडे तळलेल्या तेलात कणकेचे गोळे सोडले. गोळे घरभर उडत होते. आई घाबरून गेली. गॅस बंद करून धावत बाहेर आली. आम्ही पण घाबरलो.

थोड्या वेळाने आवाज कमी झाल्यावर आम्ही घरात पाहायला गेलो, तर घरभर गोळे पसरून होते. आईने आणि आम्ही ते गोळा केले आणि साखरेच्या पाकात टाकले.

हे गुलाबजाम जेव्हा माझ्या भावाला खायला दिले, त्याने ते तोंडातून छि थू म्हणत बाहेर काढले. त्याला समजले हे गुलाबजामुन नव्हे म्हणून. त्याच बॉबलन सुरू झालं.

मग आम्ही पण खाऊन बघितले. छि बाप्पा, असे गुलाबजामुन कोणी नाही खावावे.

आईने दुसऱ्या दिवशी असली वाले गुलाबजामुन करून आम्हाला दिले.

\$\$\$\$

३. माकड घरात शिरलं

लेखक : प्रज्वल इटनकर (इयत्ता ६ वी)

माकडं गावात आली की आमा पोराला मस्त मजा येते. माकडाले हाकलतानी ते कसं दात काढते तव लय भेव लागते. माकडाची शेपूट मले मस्त आवडते, त्याच्यावाणी लांब शेपूट आणि कोणत्या जनावराची नाय दिसली मले आतावरी.

झाडाले फळ आले का माकडाची टोळी गावात शिरते. समदे झाड, फांद्या, फळ, पान, फुल नावनाव कचरा करून टाकते. पाणी प्यासाठी तर टाक्यामंदी तोंड घालून नाव पाणी घाण करून टाकते. कपडा वाळू घालची दोरी तर त्याले का वाटते का माहीत नाय, नसती वडवत रायते, तोडून टाकते, कपडे घेऊन जाते. कुत्रे मस्त माग लागते माकडाच्या. करत काहीच नाय हे कुत्रे निव्वळ भूकते, कल्ला सगळा. जवळ रायलं माकड तर कुत्रं त्याचायवर कवा बी जावून पडलेलं मले दिसलं नाय.

आमी दार लावून टाकतो माकड आली म्हणजे, आदी आमी असे नाय करो, पण माकडाच्या का मनात आलं असलं का त्याईन फळ खान सोडलं अन सैपाक घरात घुसून पोळी गिन तर खान सुरू केलं.

त्या दिवशी एक भलं मोठं माकड आमच्या घरात शिरलं, घरभर फिरलं अन निघून गेलं.

पुन्हा दुसऱ्या दिवशी आलं अन पाण्याच्या हंड्यावरच झाकण काढलं.

एक वेळ आई पोळ्या करत होती, माकड कवा आलं तिले पत्ता नाय, ते आईनं पोळी टोपलीत टाकली का खाये, अस करू करू चार पोळ्या खाल्या त्यानं. आईच्या लक्षात आलं तवा ते घाबरून गेली. तिले तर पराले बी जागा नोयटी, खाते त खा बाप्पा म्हणून ते जागीच पोळ्या टाकत रायली, पण माकड गेलं चार पोळ्या खाऊन.

त्या माकडाले सवय लागली का काय आमच्या घराची. एक दिवस घरात आलं, डबे ठेवलेल्या कपाटावर जाऊन बसला अन का तपास केला का त्यानं, शेंगदाण्याचा डबा घेऊन गेलं, आई मस्त वरडे, हाकलले करे, पण ते कोणाले ऐकते? समोरच्या भिंतीवर बसून समदे शेंगदाणे खाऊन डबा फेकून गेलं ते.

आता मले माकड अजिबात आवडत नाय, ते तरास देणारा प्राणी हाय. कोणाच्या कोणत्याच कामाच नाय माकड. मले त आता त्याची शोपूट धरून आदरूशा वाटते.

पण एक गम्मत हाय, एक डाव माकड मस्त्या करता करता लाईट च्या डीपीवर चढलं, शाक बसून दणकून पडलं अन मेलं. तवा समदे माकड त्याच्याभोवती जमा झाले, खाणं पिण सोडून मस्त्या सोडून समदे गोलगोल बसून रायले, गावात मैयत झाल्यावर लोक गोळा होते तसेच.

तवापासून मले वाटते माणूस माकडपासून बनला हाय.

\$\$\$\$

४. पूर

लेखक: सोनाली वाघमारे (इयत्ता ६ वी)

आमचं घर मातीचं आहे. कुडाच्या भिंती आहे. मोडकतोडका टिनाचा दरवाजा आहे. घरात एक टीव्ही, एक कपाट आणि दोन बाजा आहेत, बाकी चिल्लर सामान आहे.

आमच्या गावातून नाला वाहते. पाऊस पडला तर तो भरत नाही लवकर, पण भरला तर लवकरच रिकामा बी होते.

दरवर्षी पावसात आमच्या भिंतीला वल (ओल) धरते. भिंती कमजोर होते. कुठं कुठं खचते बी. मी अन आई आम्ही कुड लिपत रायतो सारखं.

ह्या वर्षी लगीतच पाणी पडला. नाला चार वेळ आला.

त्या दिवशी रातभर पाणी पडत होता. आमची एक भिंत इतली वल्ली झाली की ते पडलंच म्हणून आम्ही परेशान होतो. समद घर वल्ल झालतं, कोठ बी जागा नोयटी बसाले. बाजा टाकल्या तर नाव चादरी ब्लॅकट वले झाले.

मग आम्ही समदे टीव्ही अन कपाट एक बाजूले लावलो अन त्या बाजूच्या कोपऱ्यात गुंडाळून बसलो. बहीण अन मी आई बाबाच्या मधात मुळकुटी मारून बसलो होतो.

लाईट तर कवाच गेलती. आईनं एक टेंबा पेटवून ठेवला होता, त्याच्याच उजेडात जे दिसलं ते पायत होतो. साप, विंचू कीडा आला गिन तर म्हणून बाबा काडी जवळ घेऊन बसले होते.

पाणी थांबेना, इतक्यात जोराचा वारा आला अन धपकन आवाज झाला. आमच्या घराची एक भिंत पडली. पाणी घरात घुसलं.

आईनं अन मी समद चिल्लर सामान, भांडे, कपडे पोत्यात, प्लास्टिकच्या थैलीत भरून ठेवले होते, आता ते आम्ही बसलो त्या जागी वडावून घेतले, दोन्ही बाजा पक्क्या लावून दिल्या त्याच्या समोर. आमले बसायले आता जागाच नोयटी.

मग आमी शेजारच्या काकूकड गेलो अन त्याईच्या घरी बसून रायलो.

कवा रात्र सरते, कवा दिस उजाडलं, कवा पाणी थांबल अस झालं होतं, डोळ्याले डोळा लागला नाही रातभर, मले रडू ये.

कावून आम्ही गरीब हाओ? कावून आमले घर नाही असे वाटे. मी आइले मनलं, आमद एक बी ड्रेस नग आमाले, कांदा भाकर खाऊ, पुस्तक पेन बी नसाल तरी आमी करु कस बी, पण एक खोली पक्की बांधू.आमी दोघी बी सुट्टीत कामाले येतो तुझ्यासंग, पण खोली पायजे .

आईच्या मनात बी तसंच काही येत असेल, बाबाकड पायत ते मनली खोली असती तर असं दुसऱ्याच्या घरात आडोशाला कशापायी रायलो असतो, दारू पिऊन पैसे उरला तर बांधू खोली.

बाबा काय बी बोलला नाही.

मले त वाटलं हे दोघ आता दुसऱ्याच्या घरात बी झगडून घेते का काय? पण बाबा गप बसला म्हणून बरं झालं. मी पण पुन्हा शबुद नाय काढला.

सकाळी घराकडे पायल त घर नोयतच. फकस्त घराच्या खुणा होत्या. पाणी थांबला होता.

त्या दिशी आई, बाबा कामावर गेले नाही, मी अन माझी बहिण बी शाळेत गेलो नाही, घर उभं कराचं होतं. भिंती लिपाच्या होत्या. दिसभरात काम कराच होत. तीन दिस कष्ट करून आमी कसंबसं घर उभं केलं.

बेघरात आमचं नाव आता तरी येईल असं वाटे.

\$\$\$\$

शैक्षणिक संदर्भ गेल्या दोन वर्षांपासून इ-नियतकालिक म्हणून

प्रसिध्द होत आहे, व विनामूल्य वितरित होत आहे.

आपण या कामात योगदान देऊ इच्छिता का?

अधिक माहितीसाठी आमची वेबसाईट पहा.

<http://www.sandarbhociety.org/you-can-support/>
